

Eldsvåda å Tingstad.

Ett trevåningshus nedbrunnet. — 45 personer husvilla.

GSMArkiv:150078:603

Bostadshus i brand på Hisingsidan den 9 November 1913.

Efter branden.

Söndagspromenerande i går, som från någon av stadens höjdpunkter i den något disiga luften tog grannskapet i betraktande, fingo helt plötsligt åt Tingstadshället se en väldig eldpelare stiga i luften åtföljd av en intensiv svartblå rök som för den svaga vinden sakta drevs åt Hisingslandet. Å Tingstads Magården, belägen c:a 400 meter sydväst om Trävaruaktiebolaget Dalarnes fabrik och brädgårdar, hade elden vid halv 12-tiden utbrutit i ett trevåningars trähus, kallat "Port Arthur", och bebott av enbart arbetarefamiljer. Det ensamstående huset, som var försett med två brandgavlar och tvenne uppgångar, innehöll utom smålägenheter för ett 10-tal familjer, i undra botten en lokal förhyrd av Verdandilogen "Frihetsbröderna". Nämnade nykterhetssällskap hade här natten till söndag anordnat en dans- och nöjesafton, men samtliga deltagare skulle ha avlägsnat sig vid 2-tiden på natten och tillåst lokalen.

En äldre i huset boende kvinna upptäckte först elden, som tycks ha uppstått i nämnda samlingslokal. Det brann då friskt och efter att man genom att sönderslå dörren skaffat sig tillträde till lokalen fick elden genom luftdraget ytterligare näring och följde trappgången till de trångbyggda lägenheterna i övre våningarna. Inom kort stod hela norra delen av huset i full brand.

Såväl Lundby brandkår som en avdelning manskap från brandstationen vid Gustaf Adolfs torg anlände skyndsamt till platsen, medförande ångspruta och tvenne handkraftsprutor. Då man emellertid var i total saknad av vatten och älven låg c:a 1,000 meter från olycksplatsen, kunde inga eldsläckningsåtgärder vidtagas utan boningshuset måste prisgivas åt sitt öde.

De i södra delen boende familjerna försökte i största hast rädda något av sina tillhörigheter, men den nu fristående norra brandmuren hotade varje ögonblick att instörta och allt räddningsarbete måste upphöra. Inom kort spred sig elden även till denna del av huset och allt stod i full låga. Efter den korta tiden av två timmar var det hela en glödande ruinhög. De husvillan arbetarefamiljerna, inalles omkring 45 personer, hava genom kommunalnämndens försorg fått en tillfällig bostad i Backa försörjningshem. De flesta hade icke sina tillhörigheter försäkrade.

Platsen vid brandstället gjorde ett sorgligt intryck med sina olika bohagsartiklar spridda å ängarna och utefter gärdesgårdarna.

De genom branden nu husvillan arbetarne, som samtliga förlorat nästan allt av sitt bohag, äro anställda dels å Göteborgs Pappersbruk och dels å Dalarnes Trävarubolag vid Tingstad. Det nedbrunna huset, som ägdes av Aug. Mattsons Fastighetsaktiebolag, var försäkrat i Skåne för 20,000 kr.

Carlotta / GSMArkiv:150078:602

Stor eldsvåda på Hisingen.

En hyreskasärn nedbrunnen vid Tingstad.

En flykt undan lågorna. — Ett 60-tal personer husvilla.

En fruktansvärd eldsvåda utbröt i går middag vid half 12-tiden ute i Tingstad, hvarvid en trevånings hyreskasärn, bekant under namnet "Port Arthur", på några timmar fullständigt jämnades med marken.

Huset var uppfördt af plank och innehöll lägenheter på ett rum och kök samt af Verdandilogen "Frihetskampen" förhyrd lokal i nedre botten af husets västra flygel.

Huset låg ensamt utkastadt på en höjd och harmonierade föga med grannskapet, Tingstads station, Postgården, Kärrgården och den närmare staden liggande Magården, från hvilken marken, å hvilken det brunna huset var beläget, vid tiden för Bohusbanans tillkomst inköptes af ett Göteborgskonsortium.

Huset har i allmänhet varit apterat till bostäder för arbetarepersonalen vid de närliggande industriella värken.

Vid eldstillfället beboddes det till öfvervägande del af arbetare vid Göteborgs och Dals pappersbruk samt några arbetare å Gamla pappersbruket och trävaruaktiebolaget Dalarna. Flera af dem voro gifta. De öfriga hade i allmänhet slagit sig tillsammans om en lägenhet.

När elden först varsnades

kom det till dramatiska scener i den tätt bebodda kasärnen. En gumma, som befann sig på gårdsplanen, lade märke till att rök trängde ut ur den nämnda ordenslokalen. Under ropet "Elden är lös" rusade hon uppför trapporna.

En ogift kvinna, hvilken tillsammans med sin syster bodde i våningen öfver lokalen, sprang nu ned för trappan och slog med handen in fönstret till lokalen, hvarvid hon skar sig rätt illa af det splittrade glaset.

I de lägenheter, som voro inrymda i västra flygeln, uppstod efter allarmen den största villervalla. Genom dörren till lokalen, som öppnats mor trappuppgången, bolmade en tät rökmassa fram, och hvarje ögonblicks dröjsmål kunde bli ödesdigert. Det blef därför föga tid att tänka på räddningen af bohag, hvilket hvad den västra flygeln beträffade, i det närmaste blef spolieradt. En familj i tredje våningen, för att nämna ett exempel, stod om en stund på bar backe, utan att ha lyckats rädda det minsta af sitt lösöre. Detta var till på köpet oförsäkradt, och familjefadern, hvilken vi träffade efter branden, var alldeles förtviflad öfver den olycka som öfvergått familjen.

Med otrolig hastighet kastade sig elden öfver till husets andra flygel. Bland de här boende blef villervallan icke mindre. Elden grep med hvarje ögonblick allt mera omkring sig, och det var egentligen endast några fattiga rester af husets hela lösöre, som af hyresgästerna räddades ut ur det brinnande huset.

Det var en sorglig syn, som tedde sig kring olycksplatsen. En hustru stod där med ett 3 å 4-årigt barn på armen, hvilket hon räddat ned för trapporna, sedan hon i största hast inhöljt det ännu oklädda barnet i en filt. En annan kvinna räddade sig halfklädd med en kappa kastad öfver sig. En man, som hade nattskifte och vid 10-tiden på morgonen hemkommit från arbetet, hade just somnat in, då han väcktes och fann allt invärft i rök.

Flera af hyresgästerna voro vid tillfället borta från sina hem. Så var en kvinnlig hyresgäst inne i staden på visit. När hon återvände, var huset en brinnande askhög, och hemmet sköfladt.

Brandkårens ankomst

blef givetvis fördröjd på grund af den långa vägen, och elden hade för öfrigt redan fått en hotande spridning, när brandstationen vid Gustaf Adolfs torg kl. 12.5 allarmerades. Från Gustaf Adolfs torg underrättades Lundby brandstation, hvarifrån manskap med kärrspruta omedelbart uttryckte till brandplatsen. Här hade en del primitiva eldsläckningsåtgärder redan igångsatts, men med föga resultat. Brandkarlarna från Lundby grepo genast vid framkomsten itu med arbetet, och sedan en slang utlagts till en till kasärnen hörande brunn, sattes den första vattenstrålen in i eldhärden.

Det stod emellertid genast klart, att hvarje försök att släcka elden voro lönlöst. Hela västra flygeln var redan nu ett enda eldhaf.

När brandkåren från staden kort därpå anlände lades en ny ledning ut till en annan närliggande brunn, men eldens spridning hade tagit en så stor omfattning, att något egentligt eldsläckningsarbete knappast kunde komma till stånd. Ett försök att tränga in i den flammande eldhärden visade sig snart fruktlöst och förenadt med lifsfara.

Bristen på vatten var i hög grad kännbar. Utom de två brunnarna funnos ytterligare några i grannskapet, hvilka dock ledo brist på vatten, och därför inte ville släppas till af ägarna.

Göteborgskåren hade medfört en kraftig ångspruta, hvilken dock ej kunde komma till användning, då närmaste vägen till vatten 6– à 700 meter, delvis upptogs af sumpmark och dy.

Redan vid 1-tiden företedde västra flygeln anblicken af en flammande ruinhög. Brandmuren, som icke kunde hålla stånd längre mot den intensiva hettan, störtade samman med ett väldigt brak och sände ut ett fyrvärkeri af gnistor, nog så imponant för den publik, som antingen gående eller pr bil eller båt strömmat till eldplatsen eller motsatta sidan älfven åsåg det storslagna skådespelet. En halftimme senare störtade brandmuren i husets motsatta flygel samman och det hela företedde hädanefter blott en enda ruinhög, där lågorna fortfarande brunno friskt och då och då sände upp en eldpelare i luften.

Som nämndt låg det brunna huset tämligen afskildt. Det enda hus, som elden möjligen kunde hota, ägdes af landtbrukaren Alfred Johansson, och tillhörde Tingstads Postegården. Vinden vände sig ett ögonblick mot huset, och för alla eventualiteters skull flyttades sprutorna, då ingenting längre var att uträtta vid branden, i närheten af det hotade huset. Någon fara visade sig emellertid ej vara för handen.

Orsaken till branden

har ännu ej konstaterats. I den af Verandilogen ”Frihetskämpan” förhyrda lokalen, i hvilken elden först bröt ut, hade föregående natt varit anordnad en maskeradbal, hvarifrån man skiljdes mellan 2 och 3 på morgonen.

Huruvida någon ovarsamhet med eld härunder blifvit begången, torde en kommande undersökning klargöra. Af de genom branden husvilla inlogerades tillsvidare större delen i gamla försörjningsinrättningen. De flästa af dem torde haft sitt lösöre oförsäkradt.

Huset var försäkradt.